

(S: 6) "Evet, nasıl ki görsen : Bir tek adam geldi.
Bütün şehir ahalisini cebren bir yere sevketti ve
cebren işlerde çalıştırdı.
Yakînen bilirsin ; o adam kendi namıyla, kendi kuvvetiyle
hareket etmiyor."

* Burada "yakîn" → malum manasında sâbî... bilinen birşeyden bahsediyor
manasında... yani $2 \times 2 = 4$ 'tür demek gibi...
hüccet manasında gibi... umumca tasdik edilmiş...
umumca kanaat getirilmiş manasında gibi...

(S: 56) "Basiretsiz olmayan herkes yakînen anlar ki : ..."

* Yakînen anlamak için → basiret sahibi olmak lazım...
Basiret; vicdanda irade 'ye batar... (H. Akar → "Dirayet" dersi)
Eğer irade dimağ kullanırsa → basiret olur...
Basiret; iradenin dimağdâti hâkimiyetini gösterir...

* İşte basiret sahibinde → yakîn olur..
Basiretin dimağdâti dışı vuruşu → yakîn...

(S: 58) "Ve o parlak yaver-i ekremde öyle nişanlar var ki ;
senin gibi körlerden başka herkes o zâtı,
padişahın pek doğru tercüman-, evamiri olduğunu
→ yakînen anlar."

* Ne ile yakînen anlar ? Nişanlar ile...

* Mucizeler → nişane-i tasdiktir. (S: 143)
→ yakîniyeti sağlar.

* Vicdanda basiret ne ise , dimağda da yakin odur...

* Basiret → vicdanda Yakin → dimağda 2

(S: 85) " Basiretsiz olmamak şartıyla → yakinen bilecek ki..."

* Yakin'e → basiret şart 1

Vicdanda basiret olmadan → dimağda yakin olmuyor...

* Yakin → dimağın basiretidir... !

(S: 166) "şuhud derecesinde bir yakin-i imani ile iman ederiz..."

* İmanın içerisindeki yakin'in → şuhud derecesi var...

Yani imanın içerisindeki yakin → şuhud derecesindedir...

29. 9. 20

(S: 278) " İmkân-ı zâti ise, yakin-i ilmiye münafi değil ve zaruret-i zihniyeye ziddiyeti yoktur.

Meselâ : Şu dakikada Karadeniz'in yere batması,
→ zâtında mümkündür ve
→ o imkân-ı zâti ile muhtemeldir.

Halbuki yakinen , o denizin yerinde olduğunu hükmediyoruz,
şüphesiz biliyoruz.

Ve o ihtimal-i imkânî ve } → şek vermez, } yakinimizi
o imkân-ı zâti bize } → bir şüphe getirmez, } bozamaz.

Meselâ : Şu güneş zâtında mümkündür ki , bugün gurb etmesin veya yarın tulû' etmesin.

Halbuki bu imkân → yakinimize zarar vermez,
→ şüphe getirmez.

İşte bunun gibi , mesela hataik-i imaniyeden olan hayat-ı dünya = viyenin gurbuna ve hayat-ı uhreviyenin tulû'una , imkân-ı zâti cihetinde gelen vehimler , → yakin-i imaniye zarar vermez. *

* Burada ilimdeki yakîni imandaki yakîne misal verdi.
İster ilimdeki yakîni olsun, ister imandaki yakîni olsun
farketmez. İkisinin sistemi aynı. Yakîni sistemi aynı
kanunla işliyor.

* Yakîni bozan → şek ve
→ şübhe

* İhtimaller ve } yakîni bozamaz.
imkânât

* İhtimal-i imkânî ve } vehimdirler.
imkân-ı zâtî

* Vehim → yakîni bozmaz, zarar vermez.

* "Bir delilden neş'et etmeyen bir ihtimalin hiç ehemmiyeti
yoktur" olan kaide-i meşhure; hem usûlû'd-din, hem
usûlû'l fihhin kaide-i mukarrerelerinden dir. " (S: 278)

* Eğer bir ihtimal, bir delilden neş'et ediyorsa → bu ihtimal
yakîni bozar.

* Delilsiz ihtimal → yakîni bozamaz.
Delilli ihtimal → yakîni bozar.

* Mesela: Benim dostum bana yalan söylemez. Söyleyemez mi?
Evet, imkân-ı zâtî ile söyleyebilir ama buna bir delil
olmadığı için yakînimi bozmaz.
Ne zaman yalan söylediğini anladım, yani delilim oldu. İşte
bundan sonraki zamanda bana yalan söyleme ihtimali, vehmi
delilli olduğu için, bana yalan söylemeyeceğine yakînim olmaz.

(S: 293) "Tevhid-i hakiki'dir ki,

→ herşey üstünde sikte-i kudretini ve
hâtem-i rububiyetini ve } görmekte
naks-ı kalemini

→ doğrudan doğruya herşeyden onun nuruna karşı bir
pencere açıp

→ onun birliğine ve

→ herşey onun dest-i kudretinden çıkışına ve

→ uluhiyetinde ve

rububiyetinde ve } hiçbir vechile, hiçbir şeriki ve muini
mülkünde } olmadığına,

⇒ şuhuda yakin bir yakin ile tasdik edip iman getirmekdir ve

⇒ bir nevi huzur-u daimi elde etmektir."

* Yakin olunca → tasdik eder.
Tasdik olunca → iman getirir.

* Demek yakin, imandan iki adım öncedir.
Yakin olmazsa → tasdik olmaz. Tasdik olmazsa → iman olmaz.

* Tevhid-i hakiki → şuhuda yakin bir yakin ile tasdik edip
iman getirmektir.

* Şuhuda yakin bir yakin nasıl olurmuş?

1. Herşey üstünde → sikte-i kudretini ve
→ hâtem-i rububiyetini ve } görmekte...
→ naks-ı kalemini

2. Doğrudan doğruya herşeyden onun nuruna karşı bir
pencere açmakla...

3. Onun birliğine...

4. Herşey onun dest-i kudretinden çıkışına...

5. → uluhiyetinde,

→ rububiyetinde ve } hiçbir vechile, hiçbir şeriki ve muini
→ mülkünde } olmadığına...

iman etmekle ⇒ şuhuda yakin bir yakin ile tasdik etmiş olur.

* Bu beş madde ile kişide tahtiki iman olur. Bu nedenle imani tahtiki yapmanın yolu → bu beş madde de yakîniyetini arttırmaktır:

- ① Herşey üstünde Allah'ın → sikke-i kudretini ve
→ hâtem-i rububiyetini ve
→ nakş-ı kalemîni } göstermekle...
- ② Doğrudan doğruya herşeyden Allah'ın nuruna karşı bir pencere açmakla...
- ③ Allah'ın cc. birliğini anlatmakla...
- ④ Herşey Allah'ın dest-i kudretinden sıktığını göstermekle...
- ⑤ Uluhiyetinde,
Rububiyetinde ve
Mülkünde } şeriki ve muîni olmadığını göstermekle...

(S: 309) "bir sadâ-yı semavî işiteceksin ki,
öyle bir kat'iyetle LA İLAHE İLLA HÜ der ve
tekrar eder ki;
hakkalyakîn derecesinde söylediğini,
aynelyakîn gibi bir ilm-i yakîni
sana ifade ve ifaza ediyor."

* ilm-i yakîni → aynelyakîn gibi
→ hakkalyakîn derecesinde } söylüyor Kur'an...

* Öyle bir ilim ki, o ilimden hasil olan yakîniyetim sanki aynelyakîn... sebebi: o ilim → hakkalyakîn derecesinde ifade ve ifaza edilmiş...

* Demek semavî ilim, semadan gelen ilim → hakkalyakîn derecesindedir... bu nedenle bu semavî ilimden hasil olan yakîn → hakkalyakîn derecesindedir ve aynelyakîn gibidir, yoni ilim üstü bir yakîn, ilmin de ötesinde bir yakîn dir...

(S: 339) " tabiat gecesini terkedip
hakikat güneşine teveccüh etsen ve
yakinen inansan ki, ... "

- * Yakinen inanmak → tabiat gecesini terkedip
→ hakikat güneşine teveccüh etmek
- * BİN LA İLAHE (terk),
diğeri İLLALLAH...
- * Yakinen inanmak için ilk önce redlerin olacak,
yani şirki, esbabı, tabiatı terk olacak ... sonra da
Allah'ı onaylamak olacak...
- Bu red ve onay ile → yakinen inanmak olur...
- * Redlerin olmadan onaylamakta → yakîn yoktur...
Yakîn → illa red istiyor...
Zâten reddetmekle yakîn başlıyor...
- * Mesela Tabiat Risalesinde dört yol var diyor... ilk üç yolun
muhal olduğunu gösterince kalan dördüncü yolu isbata
bile gerek kalmıyor. Diğer üç yolu reddede bilen, dördüncü
yolu otomatik olarak onaylıyor...
- * İşte yakîn olması için isbattan önce zıddını reddetmek var...
- * Bir adam için " çok dürüştür, çok iyidir " demeden
önce " hiç yalancı yok, hiç kötülüğü yok " dersin,
o adamın dürüst ve iyi olduğuna yakîn olur...
ama sadece " çok dürüştür, çok iyidir " denilince,
akıl da şu soru ağızta kalıyor : 1. hiç yalancı yok mu ?
2. hiç kötülüğü yok mu ?
İşte bu nedenle hemen yakîn olmaz, ta ki kendisi
tecrübe eder ve soruya olumlu cevap olursa, yakîn olur.
- * Zıddını reddedersek → basiret olur vicdanda...
Yani basiret → terkler ile olur... !
Basiret olunca vicdanda → dimağda isbat ile yakîn olur...

(S:341) "Mesail-i imaniyenin tabakası vardır.

Biri bürhan-ı kat'î istese,
diğeri bir zann-ı galibî ile ihtifa eder.
Başkası yalnız → bir kabul-ü teslimî ve }
→ reddetmemek } ister.

Öyle ise, esasat-ı imaniyeden olmayan
→ mesail-i fer'îye veya }
→ vukuat-ı zamaniyenin } herbirinde
bir iz'an-ı yakîn ile }
bir bürhan-ı kat'î } istenilmez.

Belki yalnız reddetmemek ve
teslimiyetle ilişmemektir. "

* iz'an-ı yakîn → zann-ı galibî'dir...

Çünkü yukarda: Biri bürhan-ı kat'î ister,
biri de zann-ı galibî ile ihtifa eder dedi.

Aşağıda da: Bir iz'an-ı yakîn,
bir bürhan-ı kat'î istenilmez dedi...

Eşleştirince iki cümleyi: zann-ı galibî → iz'an-ı yakîn'e
geliyor.

* iz'an → dimağdan vicdana giden yoldur...

* iz'an-ı yakîn → tasavvurdaki zann-ı galibînin vicdanda
onaylanmasıdır...

→ akla müracaat etmeden onaylamaktır...

* Zann-ı galib → % 90 ihtimolü olandır...

* "Zan" dersinden:

Vehim → % 1

Şüphesiz → % 2-50

Zan → % 50

Zann-ı galib → % 90

Bilgi → % 100

(S: 382) "Yani, "Hikmetli Kur'ana kâsem ederim,
sen resulldensin."

Şu kâsem işaret eder ki,
hisaletin hücceti o derece yakini ve
haktır ki,
hakkaniyette makam-ı ta'zim ve }
hürmete } çıkmış ki,
onunla kâsem ediliyor."

(S: 385) "Zira kâhinin sözleri, } Seninki,
→ karşıt ve } → hak ve
→ tahmini'dir. } → yakini'dir."

* Hak'ın zıddı → karşıt.
Yakini'nin zıddı → tahmin.

* Tahmini olan bir şey → yakini' olamaz, yakini ifade etmez.
Yakini → kesini ifade eder.

(S: 387) "Demek yakine ve } niyetleri yoktur."
hakka

* Üç metinde "yakini" ve "hak" beraber alındı...

Yakini → dimāğa, }
Hak → kalbe } bakar, çünkü niyet hem dimāğda,
hem kalbde var.
1. ve 2. niyet olarak.

Yakini → cüz-i ihtiyar ile }
Hak → irade ile } → 1. niyet ile }
→ 2. niyet ile } olur.

(S: 388) " Gayb-aşinalık dava eden Budeiler gibi ve umur-u gaybiyeye dair tahminlerini yakin tahayyul eden akulfüruşlar gibi... "

- * Tahmin → yakinin zıddıdır dedik...
- * Tahmini → yakin tahayyul eden akulfüruşlardır...
- * Tahmini yakin gören → tahayyul...
- * Yani tahayyul ile tahmini yakin gösteriyorlar...

(S: 504) " Hakikat kat'iyen iktiza eder ve hikmet yakinen ister ki ; ... "

- * Hakikat → kat'iyen → iktiza eder.
- Hikmet → yakinen → ister.

- * Hakikat → kalbe
- Hikmet → akılda

- * Yakin → akla } bakıyor...
- Kat'i → kalbe }

- * iktiza eder → kalbe } bakıyor...
- ister → akla }

- * Yakin → hikmete bakıyor
- Hakim esmasına bakıyor

(S:507) " Elbette sadık → bir hads ile ve }
 kat'i → bir yakin ile } hukmolunur ki... "

* Kat'i → kalbe bakıyor
 → hakikate bakıyor

* O zaman " kat'i bir yakin " → esmaya bakan bir yakindir...
 → hakikata dayanan bir yakin...

(S:511) " bir yakin-i şuhudî "

* Şuhudî bir yakin...

Devamında : " Hem hiç mümkün müdür ki :

O hads-i kat'i, }
 o yakin-i şuhudî, } hadsiz emarelerden ve
 o emareler, → hadsiz müşahedat vakıalarından ve
 o müşahedat vakıaları, → şeksiz ve şüphesiz mebadi-i
 zaruriyeye istinad etmesin. "

* Yakin-i şuhudî neye istinad eder ?

1. hadsiz emarelere
2. hadsiz müşahedat vakıalarına
3. şeksiz ve şüphesiz mebadi-i zaruriyeye

* Yakin-i şuhudî → emarelerden
 → müşahedatlardan
 → mebadi-i zaruriyeden } oluşur.

(S: 607) "Yani : " Bir delilden, }
 bir emareden } neş'et etmeyen
 bir ihtimalin ehemmiyeti yok.
 Kat'i ilme şek katmaz.
 Yakîn-i hükmiyi sarımsaz. "

- * Kat'i ilim → yakîn-i hükmi'dir...
- Yakîn-i hükmi → yakîn-i ilmî'dir...

(S: 611) " Madem bilmüşahede Zât-ı Ehad-i Samed'in,
 irade gibi bir sıfatının bir tek cilve-i cüz'isi,
 bilmüşahede milyon yerde, milyonlar ise vasıtasız
 medar olur.

Elbette Zât-ı Zülcelal'in tecelli-i kudret ve iradesiyle,
 şecere-i hikmeti bütün ecza ve zerratiyla beraber tasarruf
 edebilmesine şuhud derecesinde yakîn etmek lazım gelir. "

- * Uzağı yakîn göstermekle → şuhud derecesinde bir yakîn olur.
- * Temsil ile → şuhud derecesinde bir yakîn olur...

* Temsil ; gözümle önümde gördüğüm hakikatı, uzakta olup
 gözümle göremediğim hakikata uygulayarak, uzaktaki
 hakikatı yakında olan ve gözümle gördüğüm hakikat
 derecesine getiriyor. İşte bu şuhud derecesinde bir
 yakîn oluyor... gözümle görmediğim halde görmüş gibi bir
 yakîn...

- * Yakîn → mülkte }
 Yakîn → melekütte } olur...

- * Yakîn → mekan itibarıyla mekan âleminde
Yakîn → hakikat itibarıyla hakikat âleminde

(S: 615) "Halbuki Fenn-i Mantıka kıyas-ı temsili",
yatini ifade etmiyor.
Mesail-i yatiniyede bürhan-ı mantıki lâzımdır.

Fakat kıyas-ı temsili'nin bir nev'i var ki;
mantığın yatini bürhanından çok kuvvetlidir ve
mantığın birinci şeklinin birinci darbindan daha yatini'dir."

* Mantık → yatini bürhandır...

Devamında: "O kısım da şudur ki: Bir temsil-i cüz'i"
vasıtasıyla bir hakikat-ı küllînin ucunu gösterip;
hükümü o hakikata bina ediyor.

O hakikatın kanununu, bir hususi maddede gösteriyor.
Ta' o hakikat-ı uzma bilinsin ve cüz'i maddeler, ona irca'
edilsin."

* Temsili kıyas, hakikatın kanununu hem cüz'i'de hem küllide
göstererek → mantığın yatini'nden daha yatini oluyor...

* Kıyas-ı temsili → kanunları kullanıyor, yani
→ sistemi gösteriyor,
→ bildiği bir sistemle bilmediği sisteme intikal
ettiriyor... bu intikalden yatini hasıl oluyor...

(S: 621) "Malumdur ki; üç dört muhtelif yoldan gelenler,
aynı bir hâdiseyi söyleseler,
→ yatini ifade eden
→ tevatür derecesinde
o hâdisenin kat'î vukuuna delalet eder."

* Tevatür → yatini ifade eder.

* Üç-dört kişinin ^{aynı} ihbarı → tevatür derecesinde olur.

(S: 771) " basiretli İslam mücahidleri ve
âlimleri,

icraat ve }
müşahedata } müstenid,

→ yakini? bir kanaat-ı kat'iyeye ile müttefikler."

* Basiretli İslam mücahidleri → icraata müsteniden, } yakini?
Basiretli İslam âlimleri → müşahedata müsteniden } bir
kanaat-ı
kat'iyeleri
olur.

* Bunların kanaatları → yakini'dir...

* Basiretli mücahidlerin kanaatları → icraata dayanır...

* Basiretli âlimlerin kanaatları → müşahedata dayanır...

* Yakini kanaat, basiretli → mücahidlerde ve }
→ âlimlerde } olur.

— Ara tefekkür —

Yakinin ifratı → tahmini yakîn tahayyül etmek ... tahayyülde.
tefriti → vehim, bir delilden ve bir emareden neş'et etmeyen
bir ihtimal ... tasavvurda.

vasatı → kesini ifade eder, Hakîm esmasına dayanır, hikmettir,
hikmete bakar ... taakkulde.

Yakinin ifratı → tahayyülde (tahmin)

tefriti → tasavvurda (vehim)

vasatı → taakkulde (hikmet)

30.9.20

14.

(M:10) " Meyvenin vücudu → dal kadar ve
neticenin → silsile kadar ve
mahzenin → mahsulat kadar ve
havzin → ırmak kadar ve
tecelligâhin, → rahmet ve kahrın vücudları kadar
kat'i ve
yatindir. "

- * Mahsulatı gören → mahzeninden şüphe etmez.
İrmağı gören → havzdan şüphe etmez.
Rahmet ve kahrı gören → tecelligâhtan şüphe etmez.
Silsileyi gören → neticesinden şüphe etmez.
Cezbi gören → muhabbetten şüphe etmez.
- * Bir şeyi evveli ile veya âhiri ile izah etmekle → o şey yatîndir.
- * Yatîn ; evveli veya âhiri ile bakmaktadır.
- * Hikmet de böyledir... bir şeyi evveli veya âhiri ile görebilmek hikmettir.

(M:73) " Bu dünya şabuk tebeddül eder bir misafirhane olduğunu → yatînen iman edip bildim. "

- * Yatînen → iman etmek
→ bilmek

(M:94) " Şu risalede "tevatür" lafzı ...
→ yatîni ifade eden,
→ yalan ihtimali olmayan
→ kuvvetli ihbardır. "

- * Tevatür → yatîni ifade ediyor.

- Ara tefekkür -

Yakînin sureti → hakikata evveli veya ahiri ile bakmaktır...
kanuniyeti → külliyyet kesbetmektir...
hakikati → hikmettir, Hakîm esmasına bakıyor...
mahiyeti → ünsiyet-i Hak'tır...

(M:110) "tevatür-ü manevi" hükmünde → kat'îdir,
 → yakînidirler."

(M:218) " Hem imanda öyle ...
 harika bir yakîn ...
 taşımış ki; ... "

(M:218) " onun ne yakînine,
 ne itikadına,
 ne itimadına,
 ne itminanına } → hiçbir şüphede,
 → hiçbir tereddüde,
 → hiçbir zaaf,
 → hiçbir vesvese } vermemesi..."

* Sübhe → yakîne
Tereddüd → itikada
Zaaf → itimada
Vesvese → itminanına } zarar verir...

* Vesvese kalbedir... o zaman itminan → kalbedir...
 Sübhe dimağdadır... o zaman yakîn → dimağdadır...
 Zaaf kalbedir... o zaman itimad → kalbedir...
 Tereddüd dimağdadır... zaten itikad da dimağdadır...

* Vesvesenin kalkmasıyla → itminan,
 Sühhenin — " — → yakîn,
 Zaafın — " — → itimad
 Tereddüdlerin — " — → itikad } olur...

- * Vesvesenin zıddı → itminan
- * Şübhenin zıddı → yakîn
- * Tereddüdün zıddı → itikad
- * Zaafın zıddı → itimad

(M: 220) " Eger perde-i gayb açılrsa yakînîm ziyadeleşmeyecekt " diyen İmam-ı Ali (r.a.) ... "

- * Yakîn ile gayb arasında bir perde var...
Perde-i gayb nedir?
Âlem-i şehadet âlem-i gayb üzerinde tentenli perdedir,
diye Mektubat 469 da.
Suret → hakikatın perdesidir...

- * Yakîn ile → perde kalkmadan gaybı görmektir...

(M: 251) " İşte şu hadsiz sür'at ve nihayetsiz suhulet, bilbedahe kudret-i Sâni 'in kemaline ve herşey ona nisbeten kolay olduğuna
→ delil-i kat'î ve }
→ bürhan-ı yakîni } olduğu halde... "

- * Delil → âfâkidir...
- * Bürhan-ı yakîni → içsel, enfûs âleminde karşılığını bulmaktır...

(M: 287) " Ve yakînen bana bildirildi ki : ... "

Paragrafın başında : " İşte o zaman rahmet-i ilahiye
→ Hakîm ismini imdadıma gönderdi ;
bana... gösterdi... .. gösterildi. "

- * Yakînen ona bildiren → Hakîm esması...

(M: 291) "İşte ekser Sözlerde ekser temsilat,
böyle kanunların uçlarını birer cüz'i misal ile
göstermekle; müddeada, aynı kanunun vücuduna
işaret eder.

Madem temsil ile kanunun tahakkuku gösteriliyor,
bürhan-ı mantiki gibi yakîni bir surette müddeayı isbat eder.

Demek Sözlerdeki ekser temsiller;
birer bürhan-ı yakîni, }
birer hüccet-i kâtiha } hükmündedir."

- * Bürhan-ı mantiki → yakînin bir nevidir...
- * Bürhan-ı yakîni → kanunun tahakkuku gösterilerek olur...

Mesela: Büyük âlemden küçük âlemde, yani küçük
âlemde görmekle veya tam tersi ile
→ bürhan-ı yakîni olur...

* Yani cüz'i'yi → küllî'de } görmekle bürhan-ı yakîni olur...
küllî'yi → cüz'i'de }

* Yani kısacası: Kanuniyetini yakalarsan, bürhan-ı yakîni olur...

* Bürhan-ı yakîni → herşeyin kanuniyetindedir...

(M: 377) "Hem sırt-ı temsil penceresiyle;
hakaik-i gaybiyeye, }
esasat-ı İslamiyeye } şuhuda yakın bir yakîni imaniye
hasıl oldu."

- * Bürhan-ı yakîni temsil ile hasıl oluyor öğrendik... demek ki;
- * bürhan-ı yakîni → şuhuda yakın bir yakîni oluyor...
- * Bürhan-ı yakîni → kendinde o hakikata şahid olmaktır...

(L:74) "Ve imkân-ı zâtîyi,
 → imkân-ı akli' şeklinde gösterip
 → imandaki yakînine münafî bir şekk tarzını veriyor.

Ve o vakit o biçare hassas adam, kendini dalalet ve küfür içine düştüğünü tevehhüm edip imandaki yakîninin zâil olduğunu zanneder, ye'se düşer, o ye'sle şeytana maskara olur."

* İmandaki yakîni zâil olursa → dalalet ve küfre düşer...

* İmkân-ı zâtî' → yakîne zarar vermez diye öğrendik...
 ama eğer imkân-ı akli' ise → yakîne şekk verir...

* İmkân-ı akli' → şekk verir, şekk verdiği için
 → yakîni bozar...

* Şekk → imkân-ı akli' ile olur...

* Yakîni → şekk ile bozulur...

(L:370) "Mucizat ve keramat ve yakîni' bürhanlarıyla..."

- * 1. sırada → mucizat
- * 2. sırada → keramat
- * 3. sırada → yakîni bürhan

* Yakîni bürhan → mucizat ve keramat gibi tesir ediyor...
 → mucizat ve keramat gibi bir vazife yapıyor...

(L:371) "hakkalyakîni suretinde

→ sıfat-ı kudsiye ve } keşfeden hiçbir
 → esma-i hüsnani } itikad-ı yakîne ; ..."

* İtikad-ı yakîni → hakkalyakînin suretidir...

* Hakkalyakînin sureti → itikaddaki yakînde...

* Yakîn ; dimagin her mertebesinde var...

Dimag:
 Tahayyut → yakîn'in ifratı burda
 Tasavvur → yakîn'in tefriti -"-
 Taakkul → yakîn'in vasatı -"-
 Tasdik →
 İz'an → zann-ı galib olan yakîn
 İltizam →
 İtikad → hakkalyakîn'in sureti

* İtikad-ı yakîn → sıfat ve esmaları keşfediyor...

* Esmâ ve sıfatlar → itikaddaki yakîn ile keşfediliyor...

(L: 420) " imanlı ihtiyarlık gözûyle yakînen müşahede edildiğinden..."

* İmanlı ihtiyarlık → gözdür...

Bu göz → yakînen müşahede ediyor...

* Yakîn ile → bilinir...

→ keşfedilir...

→ müşahede edilir...

→ iman edilir...

(Ş: 100) " iz'an ve yakîn ile } → vücudunu ve vahdetini } tasdik etmektir."

* Vücudu → iz'an ile }
Vahdeti → yakîn ile } tasdik edilir...

* Vahdet ; sistemdir , 18 bin âlemdir...

Yakîn → sisteme bakıyor...

} Vücuba
 } → iz'an

} 18 bin âleme
 } → yakîn

* Vücud → zâti sıfattır , vücub âlemidir...

iz'an → zâti sıfata bakıyor...

(Ş: 100) "yakin-i imanîyi bu asırda sarıyan ve tereddüd veren..."

* İmanî yakin bu asırda sarılabiliyor, tereddüd verilebiliyor...

(Ş: 101) "Ve mü'minin yakînine ve imonına hiç tereddüd vermemek lâzım iken ;

bu asırda Avrupa feylesoflarının nefy ve inkârları, bir kısım bedbaht meftunlarına

→ tereddüd verip

→ yakinlerini izale ve

→ saadet-i ebediyelerini mahvetmiş."

* Tereddüd → itikaddaki yakîni izale ediyor.

İtikaddaki yakinde hakkiyakinin sureti olduğundan, kalbdaki imanın yakînini de sarıyor.

* Tereddüd → avrupa feylesoflarına meftun olanlarda oluyor...

→ imanı sarıyor ki, ta saadet-i ebediyesini mahvediyor...

(Ş: 119) (Alimlerin, müçtehidlerin, muhakkiklerin)

"Evet istidadları ve meslekleri muhtelif olduğu halde usul ve erkân-ı imanîyede onların

→ ittifakları ve

herbirisinin kuvvetli ve yakîni bürhanlarına

→ istinadları

⇒ öyle bir hüccettir ki..."

(Ş: 122) (Ve yine aynı zâtların) "yakînleri tetabuk ediyor."

* Bu zâtların yakînlerinin tetabuk etmesi → hüccet oluyor...

(şimdilik)

- Ara tefekkür -

Hakkalyakînin sureti → dimağda, itikadda

kanuniyeti → ruhta

hakikati → Hak esmasında, haktır

mahiyeti → Kab-ı Kavseyinde

Aynelyakînin sureti → kesifte, keramette

kanuniyeti → kalbde

hakikati → Şehid esmasında, şuhuddur

mahiyeti → Arşta

İlmelyakînin sureti → dimağda, taakkulde

kanuniyeti → akılda

hakikati → Hakim esmasında, hikmettir

mahiyeti → Levh-i mahfuzda

(Ş: 312) "hakkalyakînin derecesinde yakîni" bir kat'î kanaatımız..."

* Kanaat → yakîni olabiliyor...

* Yakînin → ilmelyakînin
 → aynelyakînin
 → hakkalyakînin } dereceleri var

(Ş: 408) "değil zan ve tahmin, } belki → kat'î ve } bir surette..."
 → yakîni

* Zan ↔ Kat'î
 * Tahmin ↔ Yakînin } zıd orantılılar...

(Ş: 750) "Malûmdur ki, bazan gayet küçük bir emare,
bazı şerait dahilinde
→ gayet kuvvetli bir delil hükmüne geçer.
→ Yâkin derecesinde kanaat verir."

* Emare → kanaat verir...
Delil → yâkinîyet verir...

* Sanki sıralama şöyle : tahmin → kanaat → yâkin → kat'î?

(M.N. 20) "Sıfat-ı kemalî hads-i yâkinle
şunun kemaline delalet eder."

* Hads-i yâkin şunun gibi : $A = B$ ise → bu bilgi
 $B = A$ dir → bu hads-i yâkin...
Veya $4 + 2 = 6$ ise, o zaman
 $2 + 4 = 6$ olduğunu hads-i yâkin ile biliriz.

* Veya bürhan-ı innî ve bürhan-ı limmî gibi...
Bürhan-ı limmî : ateşin dumana delil olması gibi...
Bürhan-ı innî : dumanın ateşe delil olması gibi...
Bunlar → hads-i yâkindir...

(M.N. 82) "Evet müşahedemle sabittir ki ; kat'î, yâkinî
bürhanlar ile deliller dolu olan büyük bir kalede,
küçük bir taşta bir za'fiyet görünürse,
o kör olası nefis o kaleyi tamamen inkâr eder."

* Kat'î, yâkinî bürhanları ve delilleri atul değil, kalb değil,
vicdan değil → nefis inkâr eder...

(M.N. 103) "şuhudî bir yakîn ile müşahede ettim."

* Müşahede → şuhudî bir yakîndir...

(M.N. 108) "Eğer onlar şuhudî bir yakîn ile haşr-i umumîyi görmek isterlerse,
- akıllarını da beraber bulundurmak şartıyla -
yaz mevsiminde küre-i arz bahçesine girsinler."

* Şuhudî bir yakîn → küllî bir hakikatı cüz'î bir hakikatta görmektir...

* Şuhuda yakîn bir yakîn → bürhan-ı yakîni, ki küllî bir hakikata kendinde şahid olmaktadır...

* Demek ki; şuhud → benim dışımdakine } oluyor..
şahid → bendekine

(M.N. 210) "ehl-i mürekkebi → yakîn ... zan ve tevehüm eden..."

* Yakîn sahibi olmayan → ehl-i mürekkebdir...

(M.N. 216) "Ve keza lisan ... bütûn taamların tattlarını
→ yakîn eden, }
→ bilen } bir ehl-i vukuftur."

* Yakîn etmek → tatmak manasındadır... tadını almak...
Mesela elmayı elinde evire çevire, keserek, ezerek vs
araştırmak → marifet olur...

Bu marifete Allah ile bakmak → marifetullah olur...
Elmayı tadarak, yani içeriye alarak → yakîn olur...
Bu yakîni Allah ile izah etmek → yakîn-i imani olur...

* Demek ki yakîn → enfüse taşıyarak, içsel alemde tatmaktadır...
hakikati

(M.N. 226) " Sonra iman ve yakîn ile,
Cenab-ı Hakkin

→ lîkasından sonra,

→ Mîzasından sonra,

→ Rû'yetinden sonra

mü'minler için "hasıl olan lezzetlerin derecelerine bak!"

* Acaba: ilmelyakîn ile → lîka
aynelyakîn ile → mîza
hakkalyakîn ile → rû'yet mi oluyor?
imam ve yakîn ile

(M.N. 227) " Keramet ile... yakîni de fazlalaşır. "

* Keramet → yakîni arttırıyor...

(M.N. 240) " İlim ve yakîn şumulüne dahil olan

→ ahval-i mâziye ile

→ şek perdesi altında kalan ahval-i istikbaliye... "

* Ahval-i mâziyeye → ilim
Ahval-i istikbaliyeye → yakîn } batıyor...

(i.i. 38) " 1- پل bütûn muarızları, muarazaya davet eder.

Öyle ise, en yûbsek bir kitabdır.

Öyle ise, bir yakîn sadefidir.

Zira kitabın kemali, → yakîn iledir. "

* Yakîn → kemâldir...

(i.i. 38) " 3- (Hudellil muttekin) Yani, tarîk-ı müstakime
irşad eder.
Öyle ise, → yakîniyattandır. "

* Yakîniyat → irşada vesiledir...

(i.i. 59) " 5- Yakîn ile beraber tasdiki birlikte ifade eden ...
tabiri, haşir meselesi şek ve şübhelere bir mahşer
ve bir mecma' olduğu için,
tasdikten fazla → îkan ve }
→ yakîn } daha ehemmiyetli olduğuna
işarettir.

Veya ehl-i kitabın iddia ettikleri iman,
→ yakînden hâli olduğundan,
onların imanı, → iman olmadığına işarettir. "

* Yakînden hâli olan bir iman → iman olmaz!
Tasdiksiz iman olur ama yakînsiz iman olmaz...
Tasdiksiz iman → îkan ve yakîn ile olur...
Tasdik → dimağda

* Yakîn ; dimağın her meratibinde var.
Haşir meselesi Risale-i Nur'dan önce atli değil nakli bir
meseleydi herkesçe... yani peygamberler naklethtikleri için
iman ediyorlardı... bu iman iz'an-ı yakîn ile olduğuna kanaatim
var... yani tasdik mertebesinden geçmeden yakîn-i imani
demiş... iz'an-ı yakîn zann-ı galib ile olur diye tesbit
etmiştik Sözler 341 de (df7 sf. 7).

* İkan → sanki vicdanın tasdiki...

(i.i. 66-67) "Küfür, iki kısımdır.

Bir kısmı, bilmediği için inkâr eder ;
ikincisi, bildiği halde inkâr eder.

Bu da bir kaç şubedir.

Birincisi ; bilir lâkin kabul etmez.

İkincisi ; yakîni var, lâkin itikadı yoktur.

Üçüncüsü ; tasdiki var, lâkin vicdanî iz'anı yoktur."

* Tahlil edelim:

1. Mesn. Nur. 82 'de "kat'i, yakîni bürhanlar ve deliller" dahi olsa → nefis inkâr eder. Yani biliyor, çünki kat'i, yakîni bürhanlar ve delilleri görmüş ama inkâr ediyor. İşte 1. şube → nefsin inkârıdır.
2. Sualar 100 ve 101 de "tereddüd → itikaddaki yakîni izale" ettiğini tesbit ettik.
Yani tereddüd → itikadı bozduğundan, yakîni olduğu halde itikadı olmuyor. İşte 2. şube → tereddüd ile inkârdır.
3. Burada önce vicdanî iz'anı bilmemiz lazım.
Dimâğda iz'an olduğu gibi vicdanda da iz'an var.
Dimâğdaki iz'an → vicdana giden yoldur.
Vicdanda iz'an → kalbe giden yoldur.
Vicdanî iz'an ⇒ İkandır.
Tasdiki var (dimâğda), lâkin vicdanî iz'anı (ikanı) yok.
İş. İc. 59 'da "tasdiksiz iman olur ama İkan ve yakînsiz iman olmaz, tasdiki olsa bile" diye tesbit ettik.

Sözler 732 'de "Kalb ile vicdan, mahall-i iman." diyor.

Yani iman hem vicdanda hem kalbde var.

İkan → vicdandaki iman oluyor.

Vicdana inmemişse dimâğdaki itikad, o zaman İkan olmuyor vicdanda. Dolayısıyla kalbde de iman olmuyor.

İşte 3. şube → inkârsiz inkârdır... eylemsiz eylem gibi...

* Demek ki ; itikaddan sonra yakîn, sonra îkan lazım,
tâ ki iman olsun...
Tasdik → itikad için lazım...

* İmanın serüveni :
tasdik → itikad → yakîn → îkan → iman.

* Bu serüven tamamlanmadan → iman olmuyor. !
(Buna hem İ.İ. 59 hem İ.İ. 66 delil !)

* Dimağdaki itikadın vicdana indirme sistemi → yakîn...
Viddandaki imanım kalbe indirme sistemi → îkan...
da diyebiliriz...

(İ.İ. 198) "Evet bu itikad-ı umumînin sebebi ;
kat'i bir surette manevî bir tevatür kuvvetini veren,
pek çok defalar vukuğa gelen melaikenin müşahedelerinden
hasıl olan zatırî ve } → delil ve
kat'i } → emarelerdir.
Çünkü melaike meselesi, beşerin malûmat-ı yakîniyesindedir.
Eğer bunda şübhe olursa, beşerin yakîniyatında emniyet kalmaz."

* Meleklerle iman → iz'an-ı yakîni ilemdir...
→ yakîn-i şuhudîdir...

* iz'an-ı yakîn → zann-ı galib (%90 ihtimale denir) (S: 341)

* Yakîn-i şuhudî → emarelerden
→ müşahedatlarından } oluşur. (S: 511)
→ mebadi-i zarurîyeden }

* Emare → kanaat verir... Delil → yakîniyet verir... (S: 750)

* Tevatür → zann-ı galib oluyor, zann-ı galibe sebep oluyor...

(B: 192) "yatînen malûm olan şeylerin hak olduğunu bilip..."

Yatîn → hakîr...

(Em I 91) "Hatta ilm-i Mantık'ta "kazîye-i makbule" tabir etdikleri; yani büyük zâtların delilsiz sözlerini kabul etmektedir. Mantıkça yatîn ve kat'îyyeti ifade etmiyor; belki zann-ı galîble kanaat verir."

İlm-i Mantık'ta bürhan-ı yatîni,
hüs-n-ü zanna ve makbul şahıslara bakmıyor,
→ cerhedilmez delile bakar ki ... "

- * Kazîye-i makbule ile → zann-ı galîb olur...
Buna iz'an-ı yatîn denilir...
- * Cerhedilmez delil ile → bürhan-ı yatîni olur...
- * Tasavvurdaki zann-ı galîb iz'an yoluyla vicdana taşınırsa, vicdandaki his muhabbetullah ile makbul şahısları onaylayıp hüs-n-ü zanla bakiği için → iz'an-ı yatîn olur...
- * Delil ise taakkule bakıyor. Bürhan-ı yatîni taakkulde olur...

(Muh. 59) "Hadîs olsa da za'if-ı ithisal için yalnız zannı ifade eden âhâddendir.
Akideye dâhil olmaz,
zira yatîn şarttır."

* Akide zann ile iktifa etmiyor, yatîn şarttır.

Zann-ı galîb → iz'an-ı yatîni veriyor. Bu metindeki zan, zann-ı galîbde dâhil olmayan zandır.

(Muh. 63) "Zira çok şeylerin asıl vücudu yakîni iken,
vehim onda tasarruf ederek
tâ imkânından → imtina' derecesine çıkarıyor."

* Vehim ; imkânı imtina' göstererek yakîni bozuyor.

* Mesela : Allah var , biliyor.
Vehim ona : "Ya yoksa" diyerek imkâna yol açıyor...
Eğer vehmine ehemmiyet verirse bu imkân onda artık
imtina' derecesine ulaşır... neuzubillah...

Devamında : "Şu ihtimal ile delil → yakîniyetten düşer."

(Muh. 75) "İmkan-ı zâti, yakîni-ilmîye münafîdir.
O halde yakîniye olan ulûm-u âdiyede..."

* Ulum-u âdiye → yakîni-ilmîdir...

(Sün. 16) "o zât kâfirdir denilmez. illâ ki , o sıfat küfürden
neş'et ettiği yakînen biline.
Zira başka sebepten de neş'et edebilir.

Sıfatın delâletinde (şekk) var.

İmanın vücudunda da (yakîni) var.

Şekk ise yakînin hükmünü izale etmez."

* Bu , benim dışımda olan bitenlere geçerli...
Benim dışımda olan bir yakîni benim şekkim izale etmez.
Ama bendeki yakîni şekk ile bozulabilir...

* Yani benim imanımın içindeki yakîni şekk bozabilir ama
başkasının imanına olan yakînimi şekk bozmamalı...